

Arkeologisk förundersökning 2014

Hagestad 38:20

ANLÄGGANDE AV POOL

RAÄ Löderup 115:1, Löderups socken i Ystads kommun
Skåne län

öster|en
arkeologi

Österlenarkeologi
Rapport 2014:7

Lars Jönsson

Arkeologisk förundersökning 2014

Hagestad 38:20

ANLÄGGANDE AV POOL

RAÄ Löderup 115:1, Löderups socken i Ystads kommun
Skåne län

Österlenarkeologi

Lars Jönsson

Bellevuevägen 13A

271 32 Ystad

Tel: 070-306 36 04

E-post: info@osterlenarkeologi.se

Webb: www.osterlenarkeologi.se

Arkeologisk förundersökning 2014

Hagestad 38:20

Anläggande av pool

RAÅ Löderup 115:1, Löderups socken i Ystads kommun

Skåne län

Österlenarkeologi

Rapport 2014:7

Författare: Lars Jönsson

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Schaktet inom fastigheten Hagestad 38:20. Foto mot norr. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

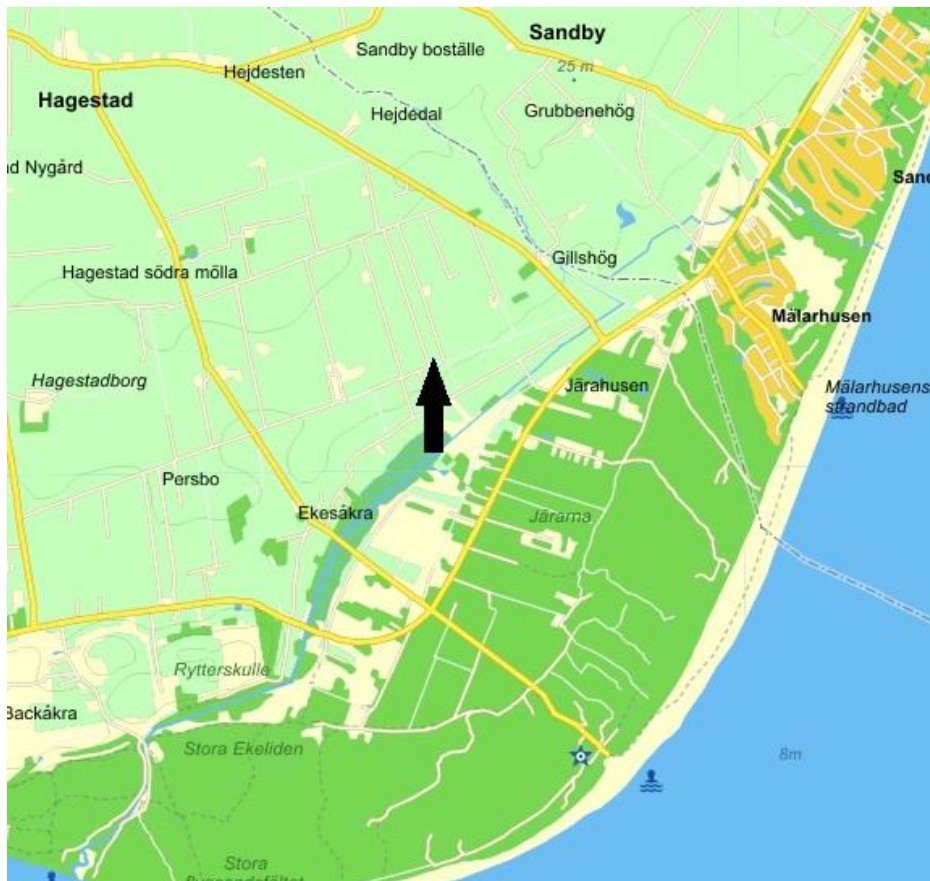
© Österlenarkeologi 2014

Innehåll

Inledning	5
Läge och topografi	5
Fornlämningsmiljö och arkeologiska undersökningar	5
Undersökningsresultat	8
Tolkning och utvärdering	10
Referenser	11
Tekniska och administrativa uppgifter	12

Figur 1. Skåne med platsen för Hagestad i Ingelstad härad markerad med en röd prick.

Figur 2. Området söder om byarna Hagestad och Sandby i den sydöstra delen av Skåne. Platsen för fastigheten Hagestad 38:20 är markerad med en pil.

Inledning

Med anledning av anläggandet av en pool inom fastigheten Hagestad 38:20 i Löderups socken, har Österlenarkeologi utfört en arkeologisk förundersökning i form av en övervakning av markarbetena. Fastigheten ligger i den östra delen av ett boplatsoområde, registrerat som fornlämning nr 115:1 i Löderups socken. Schaktningen utfördes med en CAT M 315 från M Björks Gräv & schakt.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsens dnr. 431-35-2014).

Läge och topografi

Fastigheten Hagestad 38:20 ligger i den sydöstra delen av Skåne, ca 5 km sydost om Löderups gamla bytomt och ca 2,5 km söder om Hagestad gamla bytomt. Hagestad ligger på sluttningarna av ett höglänt parti som löper i öst-västlig riktning parallellt med Skånes sydkust. Det aktuella exploateringsområdet ligger på en svagt kuperad sandig slätt, 1,3 km sydost om Hagestad mölla, 600 meter norr om Mossabäcken och våtmarken Hagestadmosse och 2,5 km från kusten. Exploateringsområdet ligger ca 15 m ö.h.

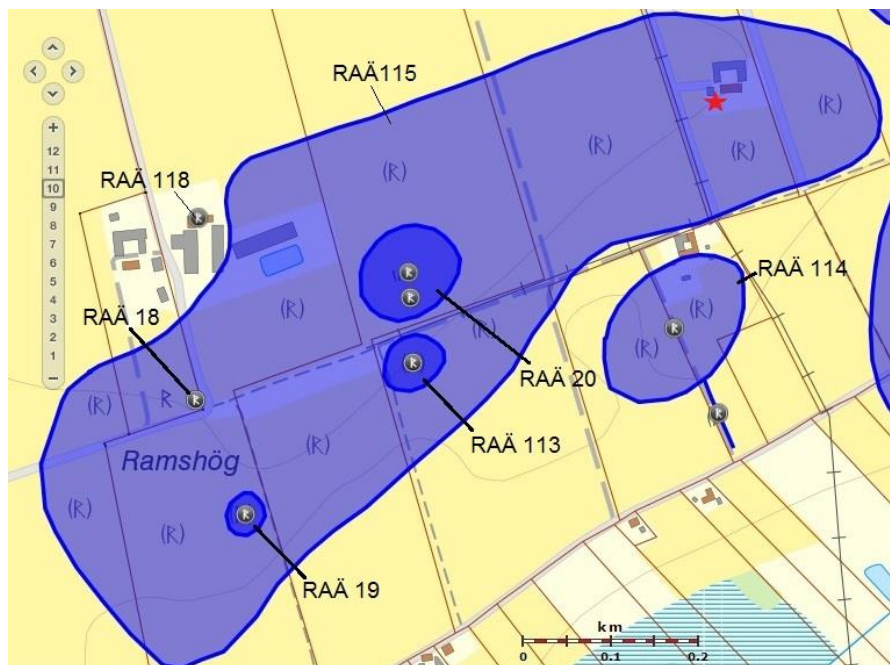
Fornlämningensmiljö och arkeologiska undersökningar

Området söder Hagestad är rikt på registrerade fornlämningar, främst förhistoriska boplatser. Fastigheten Hagestad 38:20 ligger i den östra delen av ett ca 1000x200-300 meter stort boplatsoområde (**RAÄ 115:1**). Merparten av boplatserna är belägen på sandig åkermark på en flack höjdrygg. Inom området har arkeologiprofessor Märta Strömberg företagit ett flertal boplatundersökningar. Ett par 100 meter söder om Ramshög skall en stenåldersboplat ha undersökts år 1961. I ett område söder om Ramshög, sannolikt i närheten av flatmarksgravfältet **RAÄ 19:1**, undersöktes 1961 delar av en järnåldersboplat. Här påträffades flera nedgrävda "kokhus" med eldstäder som haft kallmurad ram och lerklädd kåpa (ugnar?). Samma år, ett par 100 meter öster om Ramshög, utfördes en mindre undersökning av en boplat från romersk järnålder. Några 100 meter öster om Ramshög, på fastigheten Hagestad 19:2 och omedelbart söder om vägen, undersöktes även en järnåldersboplat, sannolikt vikingatid. Här framkom ett rikt fyndmaterial med bl.a. guldbelagd spännbuckla, mässings- och koppartauscherad svärdsknapp, järnknivar, varav en med silverbeslag, glas, järnvikt, pärlor, spelbricka, sländtrissor, vävtyngder, hängsmycke av silver, silvermynt m m. Strömberg tolkade området som en marknadsplats.

I boplatsoområdets östra del, ca 100 m öster om byggnaderna till fastigheten Hagestad 38:2 skall även en senneolitisk boplat ha undersökts. Regionmuseet i Kristianstad utförde år 2003 en schaktningsövervakning i boplatens östra del, strax söder om byggnaderna till fastigheten Hagestad 38:2. Ett ca 150 meter långt schakt grävdes, ca 100 meter söderut från gården och sedan ca 50 m åt väster. I schaktet som grävdes upp mot gården framkom boplatlämningar bestående av gropar, härdar (kokgropar), en ugn samt ett kulturlager. Det framkom även förhistorisk keramik och bränd lera (Salminen 2004).

Figur 3. Schaktning för poolen inom fastigheten Hagestad 38:20. Foto mot norr. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

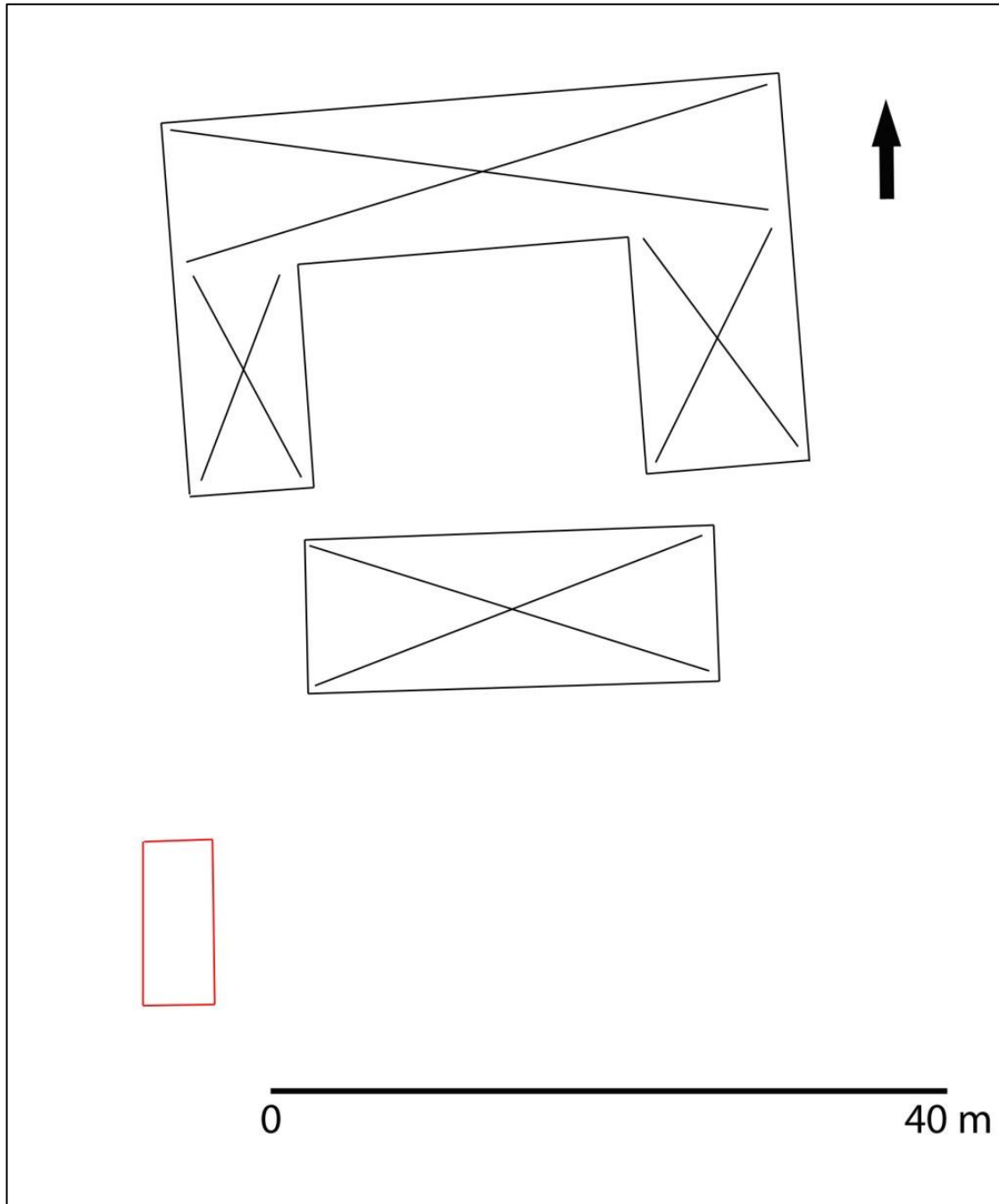
Figur 4. Fornlämningsmiljön i fastigheten Hagestad 38:20 närområde. Fastigheten är belägen i den nordöstra delen av RAÄ Löderup 115:1. Platsen för undersökningen är markerad med en röd stjärna. Karta ur Riksantikvarieämbetets FMIS/fornsök.

I den nordvästra delen av boplatsoområdet finns även en gånggrift i hög (**RAÄ 18:1**). Megalitgraven är benämnd Ramshög, Ramsbjär respektive Ramshögs stenar. Högen undersöktes av A. Kurck 1875 och restaurerades av F. Hansen 1930. Den är även undersökt av M. Strömberg 1961, 1964 och 1968-69 då ett stort antal fynd gjordes (Strömberg 1971, s. 75ff).

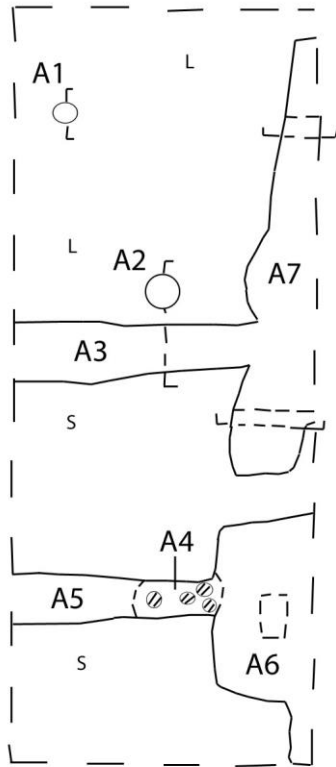
I den sydvästra delen av boplatsoområdet finns ett flatmarksgravfält (**RAÄ 19:1**). På platsen har sex skelettgravar från romersk järnålder undersökts. Fynd bl.a. av lerkärl, träspann med bronsbeslag, fingerring av guld, järn, benknappar (spelbrickor?) m m.

Ganska centralt inom boplatsoområdet finns ännu ett flatmarksgravfält (**RAÄ 20:1**). På platsen undersökte Märta Strömberg år 1961 fem brandgravar från vikingatid. Fynd gjordes av pärlor (bl.a. belagd med guldfolie), bronsarmband, bronsfibula m m. Rester av en skeppssättning med kullfallna, översandade stenar konstaterades också (Strömberg 1961).

Omedelbart söder om RAÄ 20:1 finns ännu ett flatmarksgravfält (**RAÄ 113:1**). På platsen har åtta skelettgravar från senneolitikum och äldre bronsålder undersökts av Märta Strömberg. Fynd av bl.a. flintdolkar, spjutspetsar av flinta samt skifferhängen.

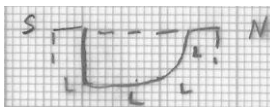
Figur 5. Undersökningsområdet inom fastigheten Hagestad 38:20 är markerad med röd heldragen linje. Skala 1:400.

Figur 6. Undersökningsområdet inom fastigheten Hagestad 38:20. I schaktet framkom två stora nedgrävningar (A6 och A7), två diken (A3 och A5) som anslöt till nedgrävningarna från väster, en eventuell härdrest med skörbränd sten (A4) samt två stolphål (A1 och A2). Skala 1:100.

Undersökningsresultat

Schaktet för poolen var 10 x 4 meter stort, dvs. 40 m². Schaktdjupet var ca 0,6 meter i hela schaktet, med 0,5-0,6 meter tjock matjord. Schaktet för anläggandet av poolen grävdes strax sydväst om boningshuset på fastigheten. I schaktet framkom två oregelbundna stora nedgrävningar (A6 och A7), två diken (A3 och A5) som anslöt till nedgrävningarna från väster, en eventuell härdrest med skörbränd sten (A4) samt två stolphål (A1 och A2). De arkeologiska lämningarna (anläggningarna) redovisas nedan.

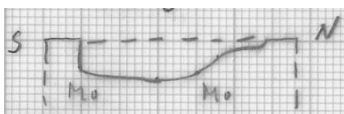
Figur 7. Sektion på stolphål (A1) i den nordvästra delen av schaktet. Skala 1:20.

STOLPHÅL (A1 OCH A2)

I den nordvästra delen av schaktet fanns ett stolphål (A1). Stolphålet var 0,26 meter i diameter och 0,15 meter djupt. Fyllningen i stolphålet utgjordes av mörkgrå sandig humus. Det andra stolphålet (A2) låg söder om A1 och strax norr om ett dike (A3). Stolphålet var 0,47 x 0,43 meter stort och 0,10 meter djupt. Fyllningen utgjordes av mörkgrå sandig humus. Inga fynd framkom i stolphålen.

DIKEN (A3 OCH A5)

I schaktet påträffades två parallellt grävda diken (A3 och A5). Båda diken var grävda i öst-västlig riktning, endast 2,5 meter från varandra. Det nordligaste diket (A3) var 0,8 meter brett invid den västra schaktkanten, avsmalnande mot öster, där det anslöt till en stor nedgrävning (A7). Denna var grävd i nord-sydlig riktning. Diket var endast 0,04 meter djupt intill ett av stolphålen (A2). Fyllningen i A3 utgjordes av homogen gråbrun sandig humus.

Figur 8. Sektion på stolphål (A2), strax norr om ett dike (A3). Skala 1:20.

Det söder om liggande diket (A5) var ca 0,6 meter brett och 0,3 meter djupt vid den västra schaktkanten, avsmalnande mot öster. Precis där A5 anslöt till en stor nedgrävning (A6) fanns fyra skörbrända stenar (A4). Fyllningen i A5 utgjordes av gråbrun sandig humus, med sand- och lerlinser mot botten.

HÄRDREST (A4)

I den östra delen av A5, där diket anslöt till en av de stora nedgrävningarna (A6), fanns fyra skörbrända stenar tillsammans med svartgrå, något sotig sandig humus (A4). Möjligtvis är de skörbrända stenarna lämningarna efter en härd som man fyllt igen slutet av diket med. Härden var ca 0,5 meter bred och 0,2 meter djup.

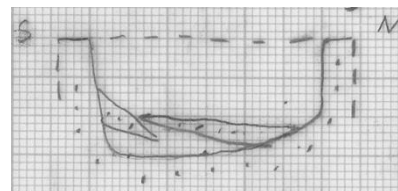
NEDGRÄVNINGAR (A6 OCH A7)

Ett av dikena (A3) anslöt i öster till en större nedgrävning (A7). Denna var ca 5,7 meter lång och minst 1,1 meter bred, och grävd i nord-sydlig riktning. Den avlånga nedgrävningen undersöktes på två platser. I den södra delen var djupet 0,22 meter, och i den norra delen var djupet 0,5 meter (figur 11). I den norra delen av nedgrävningen hade den västra delen en närmast säckformad kontur, med mjuk sida och plan botten. Fyllningen utgjordes av homogen gråbrun sandig humus utan inslag av externt material.

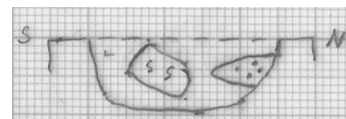
Nedgrävningen som A5 utmynnade i (A6) var minst 3,3 x 1,3 meter stor. Anläggningen fortsatte utanför den östra schaktkanten. En mindre provgrop grävdes centralt i nedgrävningen. Där provgropen grävdes var nedgrävningen 0,2 meter djup. Fyllningen utgjordes av gråbrun sandig humus.

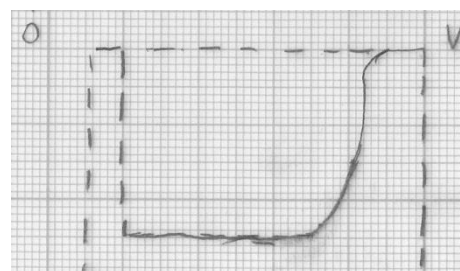
Figur 12. Översikt på A5 (dike), A4 (härd) och A6 (nedgrävning) i den södra delen av schaktet. Foto mot väster. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Figur 9. Sektion på dike (A5) i den södra delen av schaktet. Skala 1:20.

Figur 10. Sektion på eventuell härd (A4) i den södra delen av schaktet. Skala 1:20.

Figur 11. Sektion på nedgrävning (A7) i den norra delen av schaktet. Skala 1:20.

Tolkning och utvärdering

De påträffade arkeologiska lämningarna är svårtolkade. Då inget fyndmaterial påträffades i samband med grävning av anläggningarna är de även svårdaterade. Men sannolikt kan diken och nedgrävningarna dateras till modern tid, dvs. 1800- eller 1900-tal. Troligtvis ska diken (A3 och A5) tolkas som enkla dräneringsdiken som utmynnar i ”dräneringsbassänger” eller ”gropar” (A6 och A7). Men det finns även en möjlighet att nedgrävningarna kan vara stukor av något slag.

Däremot kan härden (A4) och de båda stolphålen (A1 och A2) vara förhistoriska, även om inget daterande fyndmaterial påträffades.

De inom fastigheten Hagestad 38:20 påträffade arkeologiska lämningarna visar att även kommande markarbeten inom boplatssområdet (RAÄ Löderup 115:1) bör stå under antikvarisk kontroll.

Referenser

Litteratur

- Salminen, L. 2004. Hagestad 38:2. En schaktningsövervakning inom RAÄ 115. *Regionmuseet Kristianstad, Landsantikvarien i Skåne, Rapport 2004:5*.
- Strömberg, M. 1961. Meddelande från LUHM.
- Strömberg, M. 1971. *Die Megalitgräbe von Hagestad*. Acta Archaeologica Lundensia s 75-138.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länstyrelsens diarienummer 431-35-2014
Österlenarkeologis diarienummer ÖA 14007
Arkivnummer ÖA 14007

Län Skåne
Kommun Ystad
Socken Löderup
Fastighet Hagestad 38:20
RAÄ-nummer Löderup 115:1

Ekonomiska kartans blad 614_44_01
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6140609
E koordinat 447550
M ö.h. 10-15

Fältarbetstid 2014-03-31
Antal arbetsdagar fält 1
Antal arkeologtimmar fält 4

Exploateringsyta 40
Undersökt yta 40

Platschef Lars Jönsson
Personal Lars Jönsson
Uppdragsgivare Per Samuelsson och Gabriella Samuelsson Palmgren

LUHMnr:
Fynd:
Dokumentationsmaterial: 1 fältritning i A3, minnesanteckningar samt digitala foton.

Kostnader, arkeologi

Administration: 650 kr
Fältarbete: 2 600 kr
Rapport: 3 900 kr
Körersättning: 314,50
Tryck av rapport: 800 kr

Österlenarkeologi

Rapporter 2014

1. Köpingsbro 14:308 (Kameråla). Stora Köpings socken i Ystads kommun. Skåne län. AU år 2013. Lars Jönsson
2. Renen 1:1, Onslunda kyrkogård. Anläggande av bergvärme. RAÄ Onslunda 39:1. Onslunda socken i Tomelilla kommun. Skåne län. FU år 2013. Lars Jönsson
3. Svinaberga 7:6. Nybyggnation av väg. RAÄ Södra Mellby 23:1, Södra Mellby socken i Simrishamns kommun. Skåne län. FU år 2013. Lars Jönsson
4. Vik. Råvattenledning mellan Rörum och Baskemölla. RAÄ Rörum 15:1-2, Rörums socken i Simrishamns kommun. Skåne län. FU år 2014. Lars Jönsson
5. Mellby 3:65 och 3:66. Nybyggnation av bostäder. RAÄ Södra Mellby 65:1, Södra Mellby socken i Simrishamns kommun. Skåne län. AU år 2014. Lars Jönsson
6. Köpingsbro 9:19 m fl – Promenadvägen. Utbyggnad av fjärrvärmenätet. RAÄ Stora Köpings 99:2, Stora Köpings socken i Ystads kommun. Skåne län. FU år 2014. Lars Jönsson.
7. Hagestad 38:20. Anläggande av pool. RAÄ Löderup 115:1, Löderups socken i Ystads kommun. Skåne län. FU år 2014. Lars Jönsson.